

MODERN PROBLEMS OF BUSINESS EDUCATION

Кадол О. М., к.і.н.,
Криворізький національний університет
м. Кривий Ріг, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕС – ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Бізнес – освіта, з її різноманітністю за формами та видами, досить тісно пов'язана з розвитком підприємництва, державною підтримкою, та, взагалі, розвитком ринкової інфраструктури.

Бізнес-освіта – це досить новітнє явище на ринку освітніх послуг. Хоча ще з часів радянської влади існувала потреба в підвищенні кваліфікації персоналу. На той час Інститути перепідготовки кадрів досить успішно виконували своє завдання – їх випускники активно вирішували завдання, що ставила перед ними планово – директивна економіка.

Але в мінливих умовах переходу до ринкової економіки з її кризовими ситуаціями та інфляцією, нестабільного як зовнішнього та внутрішнього середовища суб'єктів господарювання, постійних змін законодавчої бази та податкового законодавства, більшість випускників радянської школи з Інститутів перепідготовки кадрів не справилися з поставленими перед ними задачами. Життя потребувало і потребує нових керівників, спеціалістів, які змогли б швидко та ефективно вирішувати поставлені ринковою економікою завдання.

В найкоротші строки життя потребувало перехід на новий рівень опанування знань. Ринок став життєвим середовищем для виникнення нового рівня освіти – бізнес – освіти. Глобалізація світового простору потребувала постійного поширення інформаційного та наукового поля знань.

Питаннями та проблемами існування бізнес – освіти займаються як представники науковців – теоретиків, так і практики та представники громади. Це колективи таких наукових шкіл, як Б. Андрушківа, Б. Гаврилишина, В. Пинзеника, І. Лукінова, М. Козоріса; закордонні вчені – Ван де Венде, Ф. Альтбах, Р. Арноув та ін.

Сприяють якості бізнес – освіти і міжнародні організації – це і Міжнародна асоціація бізнес – шкіл, Європейська фундація розвитку менеджменту, Асоціація розвитку менеджменту, які безпосередньо займаються розробкою та впровадженням стандартів бізнес – освіти, враховуючи досвід передових країн світу.

Поступово зникає традиційний підхід до отримання освіти у ВНЗ – тільки отримання диплому, виникає потреба отримання якісних знань, які могли бути застосовані практично в бізнесі при сучасному мінливому ринковому середовищі.

Як визначає Пелікан Я., у найбільш розвинутих країнах інвестиції в сектор знань перевищує ВВП. У Норвегії і Данії – 8.3% ВВП, в США – 5.7%, в Індії – 3.5% [1].

Для порівняння в табл. 1 представлені державні витрати на наукові інноваційні проекти в сфері знань (питомої ваги від ВВП) у розвинутих країнах. Для забезпечення стимулювання конкурентоспроможності ЄС у світі одним із п'яти цільових завдань стратегії «Європа – 2020» є збільшення наукоємності ВВП до 3% до 2020 року [2].

Статистичні дані вказують, що частка фінансування наукових розробок в Україні до 1991 року складала близько 3% валового внутрішнього продукту, у т.ч. 2,2 %

фінансувалось із держбюджету [3]. Тобто, з цього рівня починає працювати економічна функція науково-технічного потенціалу. У наш час обсяг фінансування наукових досліджень недостатній для інноваційного розвитку країни.

Таблиця 1

**Державні витрати на наукові інноваційні проекти
від ВВП у розвинених країнах в 2016 році**

Країна	витрати на науку, % від ВВП	на душу населення доларів США
Швеція	3.70	773.8
Японія	3.06	731.3
США	2.84	842.3
Корейська Республіка	2.52	365.1
Канада	2.29	527.4
Франція	1.61	461.6
Велика Британія	1.83	397.7
Німеччина	2.18	406.8

Джерело: [2]

Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» визначає, що бюджетні витрати на наукові дослідження та розробки мають становити не менше ніж 1,7% ВВП. Але статистичні дані свідчать, на загальні витрати на наукову та науково-технічну діяльність (за рахунок усіх джерел) в Україні упродовж останніх 15 років були значно нижчими та не перевищували 1,3% ВВП [2].

Взагалі під поняттям бізнес – освіта розуміють додаткову освіту, стержнем якої є програми Master of Business Administration, що передбачає підготовку керівників середньої та вищої ланки [4]. Не існує загального стандарту програм Master of Business Administration, але все ж найбільш поширеними є наступні програми:

- 1) очного навчання з відривом від виробництва – Fill time MBA;
- 2) очного навчання без відриву від виробництва – Part time MBA (з вечірньою та модульною системою навчання);
- 3) з дистанційною формою навчання – Distanse MBA;
- 4) для керівників вищої ланки з досвідом практичної роботи управлінця – Executive MBA;
- 5) з коротким терміном навчання, що розглядають найбільш сучасні проблеми управління та введення бізнесу – Mini MBA [4].

Найчастіше бізнес – школи створюються при вищих навчальних закладах, і їх рейтинг аналізує та публікує такі відомі видання, як Financial Times, US News, Business Week.

Бізнес – освіта на Україні різко відрізняється від традиційних – німецької та американської, що можливо пояснити особливостями розвитку підприємництва на Україні. Освіта обґрунтовано чекає змін попиту, щоб скорегувати пропозицію, а сучасні процеси глобалізації економіки потреби ринкового середовища дозволяють прогнозувати освіту, врахувавши зміни характеру попиту на інтелектуальність в сфері знань випускників навчальних закладів [5].

Професор Хижняк Л.М. виділяє етапи розвитку підприємницької діяльності на Україні, що тісно взаємопов'язані з розвитком бізнес – освіти нашої країни:

- 1) перший етап – становлення підприємництва, коли науковий потенціал підприємців хоч і був достатньо високим, але не встигав за мінливим ринковим

середовищем; рівень вищої освіти вже не задовольняв вимоги швидких ринкових змін, а бізнес – освіта реалізувалася через окремі тренінги для підприємців;

2) другий етап – зміни ситуацій на ринку потребували все більшої інформованості на тільки про організацію та технологію бізнесу, але зросла потреба в розвитку економічної складової бізнес – освіти на фоні зростаючої ролі державного регулювання підприємницької діяльності;

3) третій етап розвитку бізнес – освіти на Україні характеризується втіленням сумісних міжнародних проектів, підвищенням значення та ролі соціальної складової бізнес – освіти, збільшується отримання бізнес – освіти бізнес – елітою, політичною та соціальною елітою [5].

На всіх етапах розвитку бізнес – освіти можливо простежити і динаміку розвитку відношення до ринку – від нехтування ринком, до захисту від ринку та приручення ринку.

Таким чином, можливо визначити, що сучасний стан бізнес – освіти на Україні має свої особливості:

1) розвиток бізнес – освіти на Україні відбувається під впливом як політичних, так і соціальних факторів;

2) достатньо високий позитивний рівень бізнес – освіти бізнес – освіти на базі провідних вищих навчальних закладів з використанням активних форм навчання – тренінгів, мозкових штурмів, імітацій конкретних нестандартних ситуацій близьких до екстремальних;

3) досить високі витрати на реалізацію програм бізнес освіти;

4) для тих, хто замислюється про свій кар'єрний ріст як при веденні свого бізнесу, так і працюючих в великих фірмах отриманні знання при освоєнні програм бізнес – освіти дозволяють бути конкурентоздатними те тільки в нашій країні, але і за кордоном.

Література:

1. Пелікан Я. Ідея університету [текст / Я. Пелікан]; пер. з англ. В. Верлока та ін. – К.: Дух і Літера, 2008. – 360 с.

2. Худолій В.Я., Пономаренко Т.В., Кадол Л.В. Засади державної інноваційної політики [Електронний ресурс] / В.Я. Худолій, Т.В. Пономаренко, Л.В. Кадол // «Економіка – суспільство» – Мукачев: Мук. ДУ, 2016. – С. 232-236. – вип. 6. – Режим доступу: economyandsociety.in.ua

3. Держстат України, 1998-2018, – Режим доступу ukrstat.gov.ua.

4. Красовська О.Ю. Сучасні моделі реалізації бізнес – освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору / О.Ю. Красовська // Бюлетень міжнародного Нобелівського економічного форуму. -2012. – № 1 (5). – С. 167-171.

5. Хижняк Л. М. Замысел бизнес- образования и проблемы его реализации на различных этапах развития предпринимательства в Украине / Л.М. Хижняк // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства – 2014. – Вип. 20. – С. 310-314. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mtpsa_2014_20_54